# STRUCTURA ŞI SELECŢIA ASPECTUALĂ CA FACTORI DE COMPOZIŢIE SEMANTICĂ ÎN GRUPUL NOMINAL

**EMIL IONESCU[1], ROXANA VOICU[2]**
**Universitatea din Bucureşti**

*Abstract*

*The paper shows the import of the event structure in the process of semantic composition within the noun phrase. To this purpose, we take the case of the Romanian adjective fericit („happy"), in its evaluative and nonemotional meaning, and we show that this adjective is allowed to only modify deverbal nouns with a specific aspectual structure. We also show that certain meaning differences between NPs containing this adjective may be explained through given aspectual differences between nouns modified by the adjective fericit. The semantic theory which lies behind our analysis is the Generative Lexicon (Pustejovsky 1995).*

***Key words***: ***adjective, event, aspectual structure, semantic composition, noun phrase.***

## 1. Introducere

Este astăzi acceptat că tipologia aspectuală a verbelor, propusă în Vendler (1967), poate fi extinsă asupra substantivelor deverbale (Pustejovsky 1995, Cornilescu 2001 (pentru română), Haas, Huyghe şi Marin 2007). A fost demonstrată, de asemenea, existenţa unei cvasi-corespondenţe aspectuale între verb şi derivatul său nominal. De exemplu, unui verb de stare ('state'), precum *a admira*, îi poate corespunde un nume de stare, *admiraţie*; în mod similar, unui verb de activitate ('activity'), ca *a înota*, îi poate corespunde un nume de activitate, în cazul de faţă, *înot*. Pentru un verb de procesualitate finalizată ('accomplishment'), precum *a devora*, există derivatul nominal cu aceeaşi valoare aspectuală, *devorarea*, iar un verb de acţiune cu finalizare punctuală şi

[1] Emil Ionescu este profesor de lingvistică generală la Universitatea din Bucureşti, şi directorul Centrului de Lingvistică Computaţională din aceeaşi universitate. E-mail: emilionescu@unibuc.ro

[2] Roxana Voicu este doctorand al Facultăţii de Limbi şi Literaturi Străine din Universitatea din Bucureşti. E-mail: rxn_voicu@yahoo.com

**BDD-A2417 © 2009 Editura Universităţii din Bucureşti**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:52:42 UTC)**

fără desfăşurare temporală (‘achievement’), precum *a exploda*, îşi găseşte şi el un corespondent aspectual în substantivul *explozie*.

Categoriile lui Vendler au fost însă cercetate şi în scopul unei mai exacte definiri. În Pustejovsky (1995), sunt adoptate, în acest sens, două concepte atomice – adică nedecompozabile din punctul de vedere al teoriei evenimentelor – anume, conceptele de stare şi de proces. Cu aceste concepte de bază, sunt redefinite categoriile lui Vendler. Stările rămân, desigur, stări. Situaţiile de tipul *activity* sunt definite prin conceptul de proces, iar evenimentele de tipul *accomplishment* şi *achievement* sunt definite prin combinaţia celor două primitive: un proces plus o stare rezultantă. În termenii lui Pustejovsky, ultimele două tipuri de evenimente sunt structuri evenimenţiale complexe, denumite „tranziţii”. Diferenţa dintre ele se realizează prin intermediul unui accent de proeminenţă evenimenţială, care poate afecta unul sau altul dintre cele două componente. Astfel, în situaţia tranziţiilor de tipul *accomplishment*, procesul apare ca având mai multă ‘importanţă’ decât starea rezultantă. Aşa este, de pildă, situaţia cu verbul *a devora*, a cărui finalizare (adică atingerea stării în care un obiect sau o materie de hrană încetează să mai existe) nu poate fi gândită în afara procesului care conduce către starea respectivă. Importanţa mai mare a procesului, în raport cu starea rezultantă, se exprimă, în termenii analizei lui Pustejovsky, tocmai prin accentul de proeminenţă evenimenţială pus asupra procesului.

Situaţia se schimbă însă în cazul verbelor de tipul *achievement*. Un astfel de verb este *a exploda*. Şi *a exploda* desemnează tot o tranziţie, dar rolul unui proces pregătitor în finalizarea acestui eveniment în ansamblul său este practic inexistent. Analiza lui Pustejovsky captează aceasta prin accentul de proeminenţă pus acum pe starea rezultantă.

Analiza de faţă face uz de ambele contribuţii la teoria structurii aspectuale a unităţilor lexicale, menţionate mai sus. Scopul ei este dublu: pe de-o parte, să demonstreze că selecţia aspectuală exercitată de adjectiv poate determina normalitatea semantică a grupului nominal; pe de altă parte, să arate că clasele aspectuale ale lui Vendler, definite în maniera lui Pustejovsky şi aplicate la numele deverbale, pot influenţa variaţiile de sens manifestate în interiorul grupului.

Pentru a demonstra aceste lucruri, vom face apel la unul din sensurile adjectivului *fericit*. În limba română, acest adjectiv are un grad înalt de polimorfism semantic, iar în unul din sensurile sale principale, adjectivul se poate combina cu nume deverbale.

Lucrarea are structura următoare: în secţiunea 2, se descriu datele relevante din punctul de vedere al adjectivului *fericit*. În secţiunea 3, se prezintă proprietăţile semantice ale claselor de nume deverbale cu care

BDD-A2417 © 2009 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:52:42 UTC)

adjectivul *fericit* se poate combina. Tot aici, se disting şi două sensuri distincte ale grupurilor nominale în care este ocurent adjectivul *fericit*: un sens denumit în mod convenţional „factitiv" şi unul „nefactitiv". Cele două sensuri sunt explicate prin proprietăţile aspectuale ale numelor-centru pe care adjectivul *fericit* le modifică. Astfel, sensul factitiv este asociat cu faptul că adjectivul este obligat să modifice componenta proeminentă a numelor de tipul *achievement*, în vreme ce sensul nonfactitiv este asociat cu modificarea de către adjectiv a componentei evenimenţiale proeminente a numelor de tipul *accomplishment*. În ambele cazuri, aşadar, rolul jucat de accentul de proeminenţă evenimenţială este crucial.

Deşi nu este exprimată în limbajul teoriei care o inspiră - teoria lexiconului generativ (Pustejovsky 1995) – analiza de faţă poate fi uşor formalizată în acest limbaj.

## 2. Datele privind adjectivul *fericit*

Adjectivul *fericit* are în principal două sensuri[3]:

- *fericit*$_1$ ($f_1$): stare emoţională pozitivă pe care o experimentează fiinţele umane: *om fericit, mamă fericită*.
- *fericit*$_2$ ($f_2$): evaluare pozitivă a unei situaţii: *fericita descoperire a insulinei, fericita întâlnire dintre Chomsky şi Piaget.*

În cele ce urmează vom avea în vedere numai sensul $f_2$, pe care îl vom atribui lexemului adjectival *fericit*$_{lex2}$.

*Fericit*$_{lex2}$ e folosit, între altele, pentru a califica tranziţii[4].Când el modifică tranziţii, se pot întâmpla două lucruri: se poate întâmpla ca evaluarea pozitivă să privească fie înfăptuirea ca atare a evenimentului, fie modul cum s-a înfăptuit el. În primul caz, avem exemple precum *fericita descoperire a insulinei*, sau *fericita întâlnire dintre Chomsky şi Piaget*. Aceste grupuri nominale (GN) nu afirmă că descoperirea insulinei a fost cauza stării de fericire a unui număr de persoane, sau că întâlnirea lui Chomsky cu Piaget ar fi determinat starea de fericire a unei/unor comunităţi ştiinţifice. Înţelesul natural al acestor sintagme este de fapt acela că e bine că evenimente precum descoperirea insulinei sau întâlnirea celor doi savanţi au avut loc.

Când evaluarea se referă la modul în care s-a înfăptuit un eveniment, semnificaţia GN în care adjectivul *fericit* este ocurent este că evenimentul s-a înfăptuit în mod optim. În acest sens trebuie luat un grup nominal precum

[3] A se vedea şi DLR (1934): 103.

[4] Petru alte situaţii de ocurenţă a adjectivului *fericit*$_{lex2}$, vezi secţiunea 4. Condiţiile exacte în care este permisă modificarea altor nume decât cele de tranziţii nu vor fi discutate în analiza de faţă.

BDD-A2417 © 2009 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:52:42 UTC)

*fericita interpretare a Imperialului lui Beethoven*, care, în mod evident, nu evaluează pozitiv oportunitatea interpretării, ci calitatea ei.

Aceste date încurajează ipoteza că în cazul lui $f_2$ ar putea fi identificate două „subsensuri": unul „factitiv" care evaluează producerea însăşi a evenimentului şi altul care evaluează modul producerii acestuia. Vom demonstra însă că această ipoteză nu este decât în aparenţă plauzibilă. Deosebirea de sens observabilă în comparaţia dintre, de pildă, GN *fericita ajutorare a sinistraţilor din Cambodgia* şi GN *fericita aterizare a navetei Columbia* este explicată în analiza de faţă nu prin polisemia adjectivului *fericit*$_{lex2}$, ci prin anumite particularităţi semantice ale celor două tipuri de nume de evenimente cu care adjectivul se combină.

În legătură cu *fericit*$_{lex2}$ mai e de făcut următoarea observaţie: el mai poate determina – având aceeaşi semnificaţie de evaluare a modului de înfăptuire a unui eveniment - şi un număr limitat de nume agentive, precum *traducător* în GN *fericitul traducător al lui Goethe*. Sensul aici este că traducătorul a dat o traducere la standarde înalte, şi nu că s-ar găsi într-o stare de superioară mulţumire.

## 3. Semantica grupurilor nominale *fericit*$_{lex2}$ N

Pentru a capta condiţiile în care este posibilă compoziţia semantică dintre *fericit*$_{lex2}$ şi clasele corespunzătoare de substantive deverbale, vom proceda, în cele ce urmează, la o analiză în trei paşi. În primul rând, vom da caracterizări semantice ale principalelor tipuri de substantive cu care adjectivul *fericit*$_{lex2}$ se poate combina. În al doilea rând, vom da caracterizarea semantică a lexemului *fericit*$_{lex2}$. Iar în final, vom arăta cum diferitele sensuri ale GN *fericit*$_{lex2}$ *N* decurg fie din posibilităţile de combinaţie semantică de care dispune fiecare dintre membrii combinaţiei, fie dintr-o anumită operaţie suplimentară de compoziţie semantică, anume coerciţia tipurilor.

### *3.1. Tipuri de substantive care se combină cu fericit*$_{lex2}$

Din această clasă fac parte nume de trei tipuri, pe care convenim să le ilustrăm prin substantivele *traducere*, *descoperire* şi, respectiv, *traducător*. Când *fericit*$_{lex2}$ se combină cu substantive de tipul *descoperire*, GN exprimă evaluarea pozitivă a evenimentului însuşi. În combinaţie cu substantive de tipul *traducere*, *fericit*$_{lex2}$ evaluează pozitiv modul în care evenimentul s-a înfăptuit. Tot o evaluare a modului în care s-a realizat evenimentul are loc şi în situaţia în care *fericit*$_{lex2}$ modifică anumite nume agentive precum *traducător* sau *interpret*.

BDD-A2417 © 2009 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:52:42 UTC)

(a) Substantivul *traducere*

O traducere este un eveniment, care presupune un agent uman, un conţinut informaţional, şi două limbi, o limbă-bază şi una ţintă. Evenimentul în ansamblul său este o tranziţie, care constă într-un proces, finalizat cu o stare. În starea rezultantă, conţinutul informaţional se realizează în limba-ţintă.

Tranziţia este de tipul *accomplishment*. Numele admite contexte tipice pentru acest tip de eveniment. În primul rând, el poate fi modificat de o sintagmă care încadrează temporal evenimentul: *Traducerea articolului în numai două zile a uimit pe toată lumea.* În al doilea rând, numele poate fi complementul verbului *a termina*, fapt care este de asemenea specific tranziţiilor de tipul *accomplishment*: *Ion a terminat traducerea* ( a se vedea, în acest sens, Dowty1979: 57).

În tranziţiile de tipul *accomplishment* evenimentul proeminent este procesul care conduce la starea finală. Un argument în acest sens îl reprezintă modificările posibile ale numelui însuşi sau predicaţiile despre acesta. Astfel, se poate observa că modificările unui nume de tipul *accomplishment* vizează de fapt o anumită componentă a tranziţiei: componenta PROCES. De pildă, prin încadrarea temporală a evenimentului (*traducerea articolului în numai două zile*), ceea ce se scoate în relief este în realitate procesul de traducere, şi nu starea sau produsul rezultat. Într-adevăr, procesul este cel care s-a desfăşurat în două zile.

Într-un mod similar, într-un context precum *Ion a continuat/întrerupt traducerea* este limpede că obiectul continuării sau al întreruperii este din nou procesul, şi nu produsul acestuia sau starea care înglobează produsul. Astfel de date îndreptăţesc prin urmare concluzia că într-un eveniment complex, precum cel desemnat de nume de tipul *accomplishment*, componenta PROCES este mai proeminentă decât componenta STARE. Din aceeaşi clasă semantică cu numele *traducere*, mai fac parte substantivele *interpretare*, *tălmăcire, reprezentare, scriere, descriere, transcriere* etc.

(b) Substantivul *descoperire*

Ca şi *traducere*, *descoperire* desemnează o tranziţie. Tranziţia pe care o reprezintă o descoperire este însă un eveniment de tipul *achievement*. Există cel puţin două argumente în acest sens. Pe de-o parte, numele de tranziţii *achievement* nu pot fi complementele verbului *a termina*. Este ceea ce se întâmplă cu substantivul *descoperire*: * *Kepler a terminat descoperirea orbitelor planetelor*. Pe de altă parte, în calitate de subiect al verbului de durată *a lua*, o tranziţie de tipul *achievement* afirmă că procesul premergător stării finale are o anumită independenţă faţă de starea rezultantă. Această proprietate este şi ea ilustrată de numele *descoperire*. Astfel, în propoziţia *Descoperirea*

BDD-A2417 © 2009 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:52:42 UTC)

*orbitelor planetelor i-a luat lui Kepler trei ani* se spune că Kepler a cercetat trei ani diverse proprietăţi ale planetelor, înainte să ajungă la descoperirea că acestea au orbite de evoluţie solare. Dimpotrivă, dacă un nume de *accomplishment* precum *traducere* ocupă aceeaşi poziţie a verbului *a lua*, semnificaţia este că procesul a avut tot timpul o legătură cu starea rezultantă: de exemplu, propoziţia *Traducerea lui Faust i-a luat lui Ion trei ani* afirmă că în toţi cei trei ani Ion a tradus părţi din Faust.

În tranziţii de tipul *achievement* accentul de proeminenţă cade pe starea finală. În sprijinul acestei afirmaţii pot fi din nou invocate modificări adjectivale ale numelui. Să considerăm, în acest sens, ocurenţele adjectivului evaluator *atenta* în următoarele grupuri nominale[5]: ! *atenta descoperire a insulinei*, şi *atenta traducere a lui Faust*. Cele două grupuri contrastează sub raportul normalităţii semantice. În vreme ce GN ! *atenta descoperire a insulinei* nu poate să fie considerat normal semantic, e puţin probabil să existe divergenţe privitoare la normalitatea semantică a GN *atenta traducere a lui Faust*. Contrastul este pertinent pentru problema în discuţie, deoarece adjectivul *atenta* evaluează o proprietate a unui proces, nu a unei stări. Faptul că el nu se poate combina cu substantivul *descoperire* este datorat împrejurării că adjectivul modifică o componentă care nu reprezintă însă şi componenta proeminentă a tranziţiei desemnate de numele *descoperire*.

Alături de numele *descoperire*, mai sunt tranziţii de tipul *achievement* şi substantive precum *plecare, sosire, întoarcere, intervenţie, încetare, înţelegere, oprire*.

(c) Substantivul *traducător*

Există, în mod firesc, asemănări între reprezentarea semantică a substantivului *traducere* şi reprezentarea semantică a numelui agentiv corespunzător, *traducător*. Substantivul *traducător* face referire implicită la un individ uman, aflat într-o anumită ipostază, aceea de traducător.

Un traducător efectuează o activitate specifică, traducerea. Acest rol al său trebuie să figureze printre trăsăturile semantice ale substantivului.

Pe de altă parte, pentru ca funcţia tipică a unui traducător să devină realitate, este nevoie ca traducătorul să aibă o anumită abilitate, care este tocmai abilitatea de a exprima conţinuturi informaţionale într-o anumită limbă.

Toate datele enumerate mai sus trebuie considerate părţi ale descrierii semantice ale substantivului *traducător*.

[5] Marcăm construcţiile anormale semantic printr-un semn al exclamării aşezat la stânga construcţiei.

BDD-A2417 © 2009 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:52:42 UTC)

### *3.2. Semantica lexemului fericit$_{lex2}$*

Din datele enumerate mai sus reiese aşadar că adjectivul *fericit$_{lex2}$* cere, în calitate de argumente, substantive de un anumit tip semantic, tranziţiile. Analiza trebuie să reflecte însă şi faptul că adjectivul este evaluator. Un GN precum *fericita descoperire a insulinei* va exprima prin urmare asocierea unei tranziţii cu o stare de un anumit fel, denumită aici „stare de evaluare". Starea de evaluare este produsă de un individ uman, în urma unui proces de evaluare, care rămâne subînţeles.

Evenimentul complex pe care îl reprezintă o evaluare este şi el o tranziţie. Accentul acestei tranziţii va fi însă întotdeauna pe starea de evaluare. Nu se va întâmpla prin urmare niciodată ca *fericit$_{lex2}$* să fie parte a unui GN în care centrul să desemneze cauza stării de evaluare, adică procesul evaluator.

### *3.3. Compoziţie semantică*

Caracterizările semantice din secţiunile precedente constituie premisele compoziţiei semantice dintre *fericit$_{lex2}$* şi cele trei clase corespunzătoare de substantive. Principiul compoziţiei este simplu: lexemul *fericit$_{lex2}$* deţine anumite constrângeri privind tipul de substantiv cu care se poate combina. Când un substantiv satisface aceste constrângeri, adjectivul se poate combina cu el, iar sensul întregului va rezulta din contribuţiile specifice ale fiecăruia dintre membrii combinaţiei. Tocmai prin această modalitate compoziţională vom explica combinarea lui *fericit$_{lex2}$* cu substantive de tipul *traducere* şi *descoperire*.

Există însă şi o a doua posibilitate de compoziţie semantică. În cazul în care constrângerile adjectivului nu sunt îndeplinite decât în mod indirect de către anumite substantive, compoziţia semantică se poate de asemenea efectua, dar de această dată prin intermediul unui mecanism compoziţional diferit, numit coerciţia tipurilor. Este ceea ce se întâmplă în situaţia numelor de tipul *traducător* sau *interpret*.

#### *3.3.1. Compoziţia semantică fericit$_{lex2}$ N.*

Combinaţia dintre un nume de tranziţie şi lexemul *fericit$_{lex2}$* expune, după cum s-a observat mai înainte, un fenomen de variaţie de sens în grupul nominal: cu un substantiv precum *descoperire*, *fericit$_{lex2}$* formează un GN, în care evaluarea exprimată prin adjectiv priveşte evenimentul desemnat de către numele modificat. În schimb, cu un substantiv precum *traducere*, adjectivul exprimă o evaluare a modului în care evenimentul a fost înfăptuit. Analiza se vede prin urmare confruntată cu necesitatea de a explica aceste variaţii de sens.

BDD-A2417 © 2009 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:52:42 UTC)

Ipoteza explicativă pe care o propunem în continuare susţine că aceste diferenţe de sens sunt explicabile prin anumite proprietăţi semantice ale substantivului. În această privinţă, sunt de observat următoarele două corelaţii:

> (i) Sensul „factitiv" al evaluării din GN (de pildă, *fericita descoperire a insulinei*) se obţine ori de câte ori numele de tranziţie modificat este de tipul *achievement*, adică o tranziţie în care proeminenţa evenimenţială este a stării rezultante.
>
> (ii) Sensul „nonfactitiv" al evaluării din GN (*fericita interpretare a Imperialului de Beethoven*) se obţine când numele de tranziţie modificat este de tipul *accomplishment*, adică are accentul de proeminenţă pe procesul care duce la starea rezultantă.

Ambele generalizări sunt bine exemplificate, dar cea referitoare la sensul factitiv al evaluării este susţinută printr-un număr remarcabil de mare de date. Grupurile nominale formate prin combinarea lui *fericit*$_{lex2}$ cu nume de tranziţie *achievement* exprimă invariabil evaluarea stării rezultante: *fericita plecare, sosire, întoarcere, intervenţie, încetare, înţelegere, oprire* etc.

Pe de altă parte, în cazul modificării numelor de tranziţie de tipul *accomplishment*, precum *traducere* sau *interpretare*, evaluarea înseamnă raportarea procesului la anumite canoane ale înfăptuirii sale. O fericită traducere este prin urmare o traducere care, ca proces, îşi îndeplineşte, într-unul din cele mai bune feluri posibile, funcţia pentru care este efectuată. Sensul evaluator al GN este acum corelabil cu faptul că *fericit*$_{lex2}$ se aplică subevenimentului care primeşte accentul de proeminenţă în reprezentarea semantică a numelui de tranziţie. Acest subeveniment este *procesul* aflat la originea stării rezultante.

### *3.3.2. Compoziţie semantică prin coerciţia tipurilor*

După cum s-a arătat mai sus, *fericit*$_{lex2}$ se poate combina cu substantive care nu îndeplinesc în mod direct exigenţa sa de combinare, rezultatul fiind totuşi structuri semantice normale. Repetând exemplele, *fericit*$_{lex2}$ se combină, aparent necontrolat, cu substantive de tipul *traducător* sau *interpret*.

Principiul ce reglementează compoziţia din aceste structuri este mecanismul coerciţiei tipurilor.

Premisa acestui principiu este incapacitatea unui argument de a satisface, prin tipul pe care îl deţine în mod originar, constrângerea unui anumit functor. Este ceea ce se şi întâmplă în cazul discutat aici. Substantivul *traducător* (care este argument pentru adjectivul-functor *fericit*$_{lex2}$ ) are drept tip 'natural' tipul IPOSTAZĂ. Acest tip nu satisface însă exigenţa de compoziţie semantică cu *fericit*$_{lex2}$, căci adjectivul cere ca substantivul să desemneze o tranziţie. În schimb, denotatul substantivului *traducător* se defineşte în mod tipic drept agentul unei anume activităţi care este tocmai traducerea[6]. După cum s-a văzut mai sus, o traducere este chiar o

[6] În reprezentarea semantică din Lexiconul Generativ a numelui *traducător* această proprietate a substantivului este codificată în caracteristica („qualia") TELIC.

BDD-A2417 © 2009 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:52:42 UTC)

tranziţie (cu accentul de proeminenţă pe componenta PROCES). Aceasta face ca substantivele de tipul *traducător* să satisfacă restricţiile de combinare impuse de *fericit*$_{lex2}$ pe cale indirectă, adică prin substituirea tipului lor originar, cu tipul cerut de adjectiv şi prezent în structura de caracteristici a numelui.

## 4. Concluzii

Cu semnificaţie evaluativă şi nonemoţională, adjectivul *fericit* manifestă aşadar o marcată preferinţă pentru nume cu o anumită structură evenimenţială. Din studiul de faţă, s-a putut vedea că această preferinţă a luat forma selectării numelor de tranziţii. Un studiu complet asupra argumentelor pe care le poate avea *fericit*$_{lex2}$ arată însă că adjectivul manifestă un comportament de o remarcabilă omogenitate. De exemplu, el mai poate modifica nume cu o complexitate semantică similară tranziţiilor, precum *analiză*, *studiu* sau *comentariu.* Aceste nume se caracterizează prin faptul că reunesc, în structura lor semantică, atât procesul pe care îl denumim „analiză", „comentariu" sau „studiu", cât şi produsul corespunzător fiecărei activităţi.

De asemenea, *fericit*$_{lex2}$ mai poate modifica şi nume de însuşiri mentale, precum *calitate, însuşire, pricepere, abilitate, înclinaţie, aptitudine* etc.(ca în exemplul *fericita calitate a lui Ion de a nu minţi*). Şi aici însă substantivul trebuie să îndeplinească anumite condiţii semantice care să îl apropie de complexitatea numelor de tranziţii. El nu poate fi lipsit de un complement (de obicei, infinitival) care descrie 'conţinutul' calităţii evocate. Acest complement desemnează în fapt tipul de eveniment prin care calitatea se manifestă. Adjectivul se aplică întregului grup nominal (reprezentat de numele de stare împreună cu numele evenimentului care ilustrează starea). Structura semantică a grupului aminteşte şi ea de tranziţii, deşi relaţia dintre stare şi evenimentul ilustrator al stării nu mai este acum de tipul cauză-efect.

Pentru toate aceste motive, adjectivul *fericit*$_{lex2}$ poate fi inclus în aşa-numita categorie a adjectivelor „orientate evenimenţial". Este o concluzie cu atât mai interesantă, cu cât, spre deosebire de alte adjective cu acest statut (exemplul tipic fiind adjectivul *frecvent*), *fericit*$_{lex2}$ nu posedă un conţinut logic.

## REFERINŢE

Bouillon, P. *Mental States Adjectives: the Perspective of Generative Lexicon*, Proceedings of COLING '96, Copenhaga, 1996, 143-148

Bouillon, P. *Polymorphie et sémantique lexicale: le cas des adjectifs*, Thèse de doctorat, Université de Paris 7, Denis Diderot, 1997

BDD-A2417 © 2009 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:52:42 UTC)

Cornilescu, A. *Romanian nominalizations: case and aspectual structure*, Journal of Linguistics, 37, 2001, 467-501
*Dicţionarul Limbii Române*, tom II, part. I, literele F-I, 1934
Dowty, D. *Word Meaning an Montague Grammar*, D.Reidel, Publishing Company, Dordrecht, 1979
Haas P., R. Huyghe şi R. Marin, *Aspectual properties of deverbal nouns*, hand-out, 2007
Pustejovsky, J. *The Generative Lexicon*, The MIT Press, Cambridge, Mass. 1995
Vendler, Z. *Linguistics in Philosophy*, Cornell University Press, Ithaca, N. Y., 1967

**BDD-A2417 © 2009 Editura Universităţii din Bucureşti**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:52:42 UTC)**